

Handläggare
Arne Jamtrot
Telefon: 08-50828939**Till**
Miljö- och hälsoskyddsnämnden
2016-03-15 p. 24

Kemikaliecentrums årsrapport för 2015

Förvaltningens förslag till beslut

1. Godkänna kemikaliecentrums årsrapport för 2015.

Gunnar Söderholm
FörvaltningschefMaria Svanholm
Enhetschef

Bakgrund

För att stödja stadens verksamheter i genomförandet av Stockholms stads kemikalieplan inrättades hösten 2014 ett kemikaliecentrum. Av kemikalieplanen framgår att kemikaliecentrum årligen ska rapportera sitt arbete till miljö- och hälsoskyddsnämnden. Rapporteringen ska beskriva genomfört arbete och eventuella identifierade hinder och svårigheter. I bifogad rapport presenteras arbetet under 2015 uppdelat på respektive verksamhetsområde enligt kemikalieplanen där kemikaliecentrum har ett utpekad ansvar, samt med ett avsnitt om det i stadens budget särskilt prioriterade området kemikaliesmart förskola.

Sammanfattning av rapportens innehåll

För att stödja stadens verksamheter i genomförandet av Stockholms stads kemikalieplan inrättades hösten 2014 ett kemikaliecentrum. Under 2015 har centrumet kompletterats med en kommunikatör. Kemikaliecentrum har under året genom en mångfald av arbetssätt erbjudit stadens verksamheter stöd i deras arbete med att genomföra stadens kemikalieplan. Detta stöd har erbjudits i form av seminarier, vägledning, listor på bra kemikalieval och svar på löpande frågor. En kommande central upphandling av ett system för hantering av kemiska produkter har förberetts.

Flera kemikaliekommunikationsinsatser har genomförts under året. För verksamhetsutövare finns Forum för kemikaliesmart handel och Forum för kemikaliesmart byggande. Filmer och tryckt material om bra kemikalieval och -hantering har tagits fram, kemikalietema-veckor har genomförts i Kista galleria och Kista bibliotek. Hemsidan www.stockholm.se/giftfrittstockholm och undersidor om kök och förskolor har utvecklats, liksom facebooksidan Giftfritt Stockholm. I en monter på Ekobyggmässan i Kista presenterades stadens arbete med att undvika farliga ämnen i byggmaterial. Kemikaliecentrum har tagit fram en Vägledning för kemikaliesmart förskola med 22 åtgärder för förskolorna/stadsdelarna att arbeta med. Råden förmedlas även genom utbildningar för olika grupper och som en webbutbildning för förskolepersonal.

I samverkan med SISAB genomförs satsningar på att utvärdera och inventera prioriterade material i byggvaror. Golvmaterial har provtagits på ett 30-tal förskolor och analyserats med avseende på mjukgörare. Ett särskilt pilotprojekt kring kemikaliesmarta förskolelokaler kommer att genomföras i samarbete med SISAB och Hägersten-Liljeholmens sdf.

I samarbete med Karolinska Institutet har dammprover tagits på 100 förskolor för analys av hälsoskadliga ämnen. En metod och checklista för kontroll av förekomst av farliga ämnen i varor och material i förskolemiljön har tagits fram och använts i samband med inspektionerna då damm provtogs. Den kommer att utvärderas och i relevanta delar användas i ordinarie tillsyn.

Förvaltningens synpunkter och förslag

Kemikaliecentrums uppgift är att stödja stadens verksamheter med kunskap om kemi och toxikologi som behövs för att verksamheterna ska kunna göra de kemikaliesmarta val som föreskrivs i kemikalieplanen. Kemikaliecentrums arbete förutsätter att detta stöd efterfrågas ute i verksamheterna. Förvaltningen upplever att det stöd som kemikaliecentrum har att erbjuda skulle kunna efterfrågas mer och tidigare i olika processer. Det finns exempel på upphandlingar där kemikaliecentrums kompetens hade kunnat tas till vara tidigare och bättre för att formulera relevanta krav i upphandlingen. I flera fall saknas det en naturlig kontakt med de verksamheter som ska genomföra åtgärderna. Förvaltningen för en löpande diskussion med serviceförvaltningen om hur interaktionen kan utvecklas, men frågan gäller även andra förvaltningar och bolag. Det skall särskilt understrykas hur viktigt det är att kemikaliecentrum kan medverka redan på ett tidigt stadium i en upphandling för att på bästa sätt

utnyttja den expertis som förvaltningen kan erbjuda. Det är inte tillräckligt att kemikaliecentrum ges möjlighet att i ett sent skede lämna synpunkter på ett förslag till anbudsförfrågan.

Verksamheters avtal med leverantörer sträcker sig i allmänhet över flera år vilket gör att det tar tid innan nya krav kan implementeras. Även under en löpande avtalstid finns det enligt förvaltningen möjligheter att hjälpa beställare att välja de mest kemikalismarta alternativen i sortimentet. Ett exempel är de listor över bästa val som kemikaliecentrum har tagit fram för produkter för förskolan. Kemikaliecentrum undersöker också möjligheten att märka ut kemikalismarta produkter i stadens inköpssystem Agresso tillsammans med SLK eftersom detta skulle underlätta för stadens beställare.

För att det stöd kemikaliecentrum erbjuder ska ha effekt krävs också att den vägledning som ges omsätts i praktiska åtgärder av ansvariga verksamheter. Kemikaliecentrum kan utbilda och ge råd men det tar dock tid innan verksamheten blir känd i alla delar av stadens förvaltningar och bolag. Miljöförvaltningen kommer dock oförtrutet att informera om den service som kemikaliecentrum kan ge och i den mån det behövs också bedriva uppsökande verksamhet.

En utmaning som väntas i en nära framtid är när det stadsgemensamma stödet för kemikaliehantering är på plats. Det kommer då att krävas vägledning och information från kemikaliecentrums sida för att få verksamheterna att använda systemet. Verksamheterna å sin sida behöver se över sin kemikalieanvändning och ta initiativ till att lägga in den i systemet. När det nya registret är på plats och kan börja användas ger det utmärkta möjligheter att få en överblick över hela stadens kemikaliehantering.

Sammanfattningsvis behöver alla nämnder och styrelser i staden se över vilket ansvar de har utifrån kemikalieplanen och säkerställa att de har en organisation för att med stöd av kemikaliecentrum uppnå kommunfullmäktiges ambitioner i kemikalieplanen. Kemikaliecentrum å sin sida kommer att fortsätta att presentera sig i olika forum och bjuda in verksamheter till diskussion om hur de kan erbjuda stöd.